
Οικονομική Ανάλυση της Πολιτικής για τις Θαλάσσιες Προστατευόμενες Περιοχές (Στόχος 14.1)

Από τα "Χάρτινα Πάρκα" στις Ζωντανές Θάλασσες - Η Εποχή της Ουσιαστικής Προστασίας

Σελίδα 1

1. Γιατί αυτό το ποσό; Η Οικονομική Λογική πίσω από την Επένδυση των €75 εκατομμυρίων.

Η ετήσια επένδυση των ~€75 εκατομμυρίων για τη μετάβαση σε ουσιαστικά διαχειριζόμενες Θαλάσσιες Προστατευόμενες Περιοχές (ΘΠΠ) είναι μια στρατηγική τοποθέτηση κεφαλαίων που στοχεύει στην **ενεργοποίηση του φυσικού κεφαλαίου** των ελληνικών θαλασσών. Το ποσό αυτό δεν είναι μια απλή δαπάνη για περιβαλλοντική προστασία, αλλά το εκτιμώμενο ετήσιο κόστος για να μετατραπούν οι ΘΠΠ από "χάρτινα πάρκα" σε **λειτουργικούς μηχανισμούς παραγωγής οικολογικού και οικονομικού πλούτου**.

Η λογική του ποσού βασίζεται στην κοστολόγηση τριών βασικών, νέων και ενισχυμένων δράσεων:

1. **Κόστος Εκπόνησης και Εφαρμογής Σχεδίων Διαχείρισης:** Η δημιουργία ενός λεπτομερούς σχεδίου διαχείρισης για κάθε μία από τις δεκάδες ΘΠΠ της χώρας απαιτεί επιστημονική έρευνα, διαβούλευση και νομική επεξεργασία. Το μεγαλύτερο κόστος, ωστόσο, είναι η **εφαρμογή** αυτών των σχεδίων.
2. **Κόστος Φύλαξης και Επιτήρησης:** Αυτή είναι η πιο κρίσιμη και δαπανηρή συνιστώσα. Η αποτελεσματική φύλαξη, ειδικά των νέων **"no-take zones"**, απαιτεί:
 - ο **Ανθρώπινο Δυναμικό:** Προσλήψεις και μισθοδοσία εξειδικευμένου προσωπικού (φύλακες) στους Φορείς Διαχείρισης και ενίσχυση του προσωπικού του Λιμενικού Σώματος που ασχολείται με την αλιευτική επιθεώρηση.
 - ο **Τεχνολογικός Εξοπλισμός:** Προμήθεια σύγχρονων μέσων επιτήρησης, όπως ταχύπλοα σκάφη, drones, και συστήματα δορυφορικής παρακολούθησης (VMS) για τον έλεγχο της αλιευτικής δραστηριότητας.
3. **Κόστος Επιστημονικής Παρακολούθησης (Monitoring):** Η συνεχής παρακολούθηση της κατάστασης των οικοσυστημάτων εντός των ΘΠΠ είναι απαραίτητη για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των μέτρων και την προσαρμογή των σχεδίων διαχείρισης.

Ο ετήσιος προϋπολογισμός των **€75 εκατομμυρίων** είναι μια ρεαλιστική εκτίμηση του κόστους που απαιτείται για να αποκτήσει το κράτος την **επιχειρησιακή ικανότητα** να διαχειρίζεται και να φυλάσσει αποτελεσματικά τις προστατευόμενες θαλάσσιες περιοχές του, μετατρέποντας μια νομική υποχρέωση σε μια ζωντανή πραγματικότητα.

2. Σε τι ακριβώς θα διατεθεί αυτό το ποσό; Η Δομή της Δαπάνης.

Τα ~€75 εκατομμύρια ετησίως θα κατευθυνθούν στην υλοποίηση ενός ολοκληρωμένου προγράμματος διαχείρισης και προστασίας.

A. Θεσμική και Επιχειρησιακή Ενίσχυση:

- **Στελέχωση και Λειτουργία των Φορέων Διαχείρισης:** Κάλυψη του κόστους μισθοδοσίας για την πρόσληψη εξειδικευμένου επιστημονικού προσωπικού (θαλάσσιοι βιολόγοι, ωκεανογράφοι) και φυλακτικού προσωπικού για τις Μονάδες Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών του ΟΦΥΠΕΚΑ.
- **Ενίσχυση του Λιμενικού Σώματος:** Παροχή ειδικού προϋπολογισμού στο Λιμενικό για την αύξηση των περιπολιών εντός των ΘΠΠ και την αγορά σύγχρονου εξοπλισμού επιτήρησης.

B. Εκπόνηση και Υλοποίηση Σχεδίων Διαχείρισης:

- **Μελέτες:** Χρηματοδότηση για την ταχεία ολοκλήρωση των Ειδικών Περιβαλλοντικών Μελετών που απαιτούνται για τη θέσπιση των σχεδίων διαχείρισης.
- **Έργα Οριοθέτησης και Σήμανσης:** Κάλυψη του κόστους για την πόντιση σημαντήρων και τη δημιουργία της απαραίτητης σήμανσης που θα οριοθετεί τις διαφορετικές ζώνες προστασίας (ειδικά τις "no-take zones").

Γ. Επιστημονική Παρακολούθηση:

- **Προγράμματα Monitoring:** Χρηματοδότηση του ΕΛΚΕΘΕ και άλλων ερευνητικών ιδρυμάτων για τη δημιουργία ενός εθνικού προγράμματος παρακολούθησης της κατάστασης των οικοσυστημάτων (π.χ. λιβάδια Ποσειδωνίας, πληθυσμοί ψαριών) εντός των ΘΠΠ.

3. Πώς θα επιτευχθεί ο επιδιωκόμενος αντίκτυπος; Ο Οικονομικός Μηχανισμός.

Η επένδυση στην ουσιαστική προστασία των θαλασσών έχει έναν ισχυρό οικονομικό μηχανισμό που βασίζεται στην **αποκατάσταση του φυσικού κεφαλαίου** και τη δημιουργία νέων, βιώσιμων οικονομικών δραστηριοτήτων.

1. Ο Μηχανισμός της "Τράπεζας Ψαριών" (Fish Bank Effect):

- Οι "no-take zones" λειτουργούν ως "καταφύγια αναπαραγωγής". Μέσα σε αυτές, οι πληθυσμοί των ψαριών αυξάνονται ανενόχλητοι σε αριθμό και μέγεθος.
- Καθώς η πυκνότητα των ψαριών αυξάνεται, δημιουργείται το "**φαινόμενο της υπερχειλίσης**" (**spillover effect**): τα ψάρια μετακινούνται από τις προστατευμένες ζώνες προς τις γύρω, αλιεύσιμες περιοχές.
- Αυτό οδηγεί, σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα (3-5 χρόνια), σε **αύξηση των αλιευμάτων** και του εισοδήματος για τους ψαράδες που δραστηριοποιούνται

περιμετρικά των ΘΠΠ. Η επένδυση στην προστασία μετατρέπεται σε **άμεσο οικονομικό όφελος για την αλιεία**.

2. **Ο Μηχανισμός του Ποιοτικού Οικοτουρισμού:**

- Οι καλά διαχειριζόμενες ΘΠΠ, με υγιή οικοσυστήματα και πλούσια θαλάσσια ζωή, αποτελούν έναν **πανίσχυρο πόλο έλξης** για δραστηριότητες υψηλής προστιθέμενης αξίας, όπως ο **καταδυτικός τουρισμός**, η παρατήρηση θαλάσσιας ζωής και η περιβαλλοντική εκπαίδευση.
- Αυτό δημιουργεί **νέες, ποιοτικές θέσεις εργασίας** και διαφοροποιεί το τουριστικό προϊόν, προσελκύοντας επισκέπτες με υψηλότερο εισόδημα και περιβαλλοντική συνείδηση.

3. **Ο Μηχανισμός της Ενίσχυσης του "Brand Ελλάδα":**

- Η δημιουργία ενός από τα μεγαλύτερα και καλύτερα διαχειριζόμενα δίκτυα Θαλάσσιων Προστατευόμενων Περιοχών στη Μεσόγειο ενισχύει θεαματικά τη **διεθνή εικόνα και το "brand" της χώρας**, συνδέοντάς την με την περιβαλλοντική ευθύνη και την ποιότητα. Αυτό έχει θετικές επιπτώσεις σε όλους τους εξαγωγικούς τομείς, από τον τουρισμό μέχρι τα τρόφιμα.

Σελίδα 3

4. Από πού θα προέλθουν οι πόροι; Η Ανάλυση της Χρηματοδότησης.

Η χρηματοδοτική στρατηγική είναι έξυπνη και αξιοποιεί στο έπακρο τα εξειδικευμένα ευρωπαϊκά και εθνικά ταμεία για τη θάλασσα και το περιβάλλον.

- **Πυρήνας:** Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας, Αλιείας & Υδατοκαλλιέργειας (ΕΤΘΑΥ)
Ο κύριος όγκος της χρηματοδότησης των ~€75 εκατομμυρίων θα προέλθει από το ΕΤΘΑΥ. Αυτό είναι το κατ' εξοχήν χρηματοδοτικό εργαλείο της ΕΕ για τον θαλάσσιο τομέα. Η χρηματοδότηση της διαχείρισης και της φύλαξης των ΘΠΠ, καθώς και η επιστημονική παρακολούθηση των ιχθυοαποθεμάτων, αποτελούν κεντρικές επιλέξιμες δράσεις του ταμείου. Η πλήρης αξιοποίηση αυτών των πόρων είναι κρίσιμη.
- **Συμπληρωματικά:** Πράσινο Ταμείο & Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ)
Αυτές οι εθνικές πηγές θα χρησιμοποιηθούν για να παρέχουν την απαραίτητη ευελιξία και να καλύψουν δαπάνες που ενδέχεται να μην είναι πλήρως επιλέξιμες από το ΕΤΘΑΥ.
 1. **Πράσινο Ταμείο:** Μπορεί να χρηματοδοτήσει καινοτόμες δράσεις, όπως τα προγράμματα "citizen science" για την παρακολούθηση ή μικρής κλίμακας έργα αποκατάστασης οικοτόπων.
 2. **Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων:** Θα καλύψει την απαιτούμενη εθνική συμμετοχή στα έργα του ΕΤΘΑΥ και θα χρηματοδοτήσει την αγορά εξοπλισμού για το Λιμενικό Σώμα.
- **Συμπληρωματικά:** Πρόγραμμα LIFE της ΕΕ
Για συγκεκριμένα, πιλοτικά και καινοτόμα έργα προστασίας συγκεκριμένων ειδών ή οικοτόπων εντός των ΘΠΠ, μπορεί να αντληθεί πρόσθετη χρηματοδότηση από το ανταγωνιστικό ευρωπαϊκό πρόγραμμα LIFE.

Αυτή η πολυεπίπεδη χρηματοδοτική στρατηγική διασφαλίζει ότι η φιλόδοξη αυτή πολιτική μπορεί να υλοποιηθεί κυρίως με ευρωπαϊκούς πόρους, με την εθνική συμμετοχή να λειτουργεί υποστηρικτικά και καταλυτικά.